

КАМІНСЬКИЙ Р. В.,

м. Київ

РЕЛІГІЙНЕ ВИХОВАННЯ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Найважливішою умовою створення сильної демократичної держави є виховання підростаючого покоління.

Зараз на Україні триває, так би мовити, ідеологічний вакуум. Порожнеча у вихованні заповнюється псевдоідеалами, насильством, сексом, тотальною меркантильністю, утриманством, зневагою до інших, небажанням вчитись, бажанням жити за рахунок інших тощо. Це стало болючою проблемою, що може привести до духовного занепаду цілого покоління.

Звертаючись до спадщини минулого та зарубіжного досвіду, ми бачимо, що багато вчених займались вивченням проблеми формування моральних цінностей в рамках релігійного виховання, виявляючи інтерес до питань морального вдосконалення, змісту та цінності життя, призначення та сутності людини. Релігія є невід'ємним історичним компонентом в процесі духовного розвитку суспільства, являючи собою частку історії формування загальнолюдських цінностей, що створювались та розвивались протягом багатьох століть під її егідою.

Підсумовуючи внесок, який зробила релігія в цьому напрямку, стає зрозумілим, чому такі різні країни як США, Канада, Великобританія, Німеччина, Франція, Іспанія, Польща та багато інших не відмовились від послуг релігії для виховання своїх громадян.

В країнах, де існує державна релігія, в школах відводяться спеціальні години для релігійного виховання. Приватні школи, що знаходяться під контролем церкви, разом із державними школами, користуються фінансовою підтримкою уряду. Наприклад, Франція: Закони Бранже 1951 р. та Дебре 1959 р. забезпечують католицьким школам підтримку з боку держави.

У країнах з багатоконфесійним релігійним складом (населення (США, Канада), релігія офіційно відокремлена від держави через демократичні міркування. Але уряд у певній мірі підтримує кожну релігію. Наприклад, у США релігійні групи не сплачують податків. У перелічених країнах збройні сили мають на службі капеланів різних професій. Але, при цьому, релігія відокремлена від державної школи,

або викладається в невеликій кількості шкіл як факультатив. Це зроблено з метою уникнення нав'язування будь-якої релігії. Крім того, існує багато приватних шкіл, де релігія вивчається як і інші предмети. Великий відсоток приватних шкіл утримується за рахунок релігійних організацій (у США—78%, у Канаді — 72%. У багатьох університетах (Броунівський, Чикагський, Рочестерський та ін.), коледжах та семінаріях є факультети, що готують спеціалістів з релігійного виховання. Наприклад, католицька церква має в США 262 коледжи та університети, близько 10 тис. початкових та середніх шкіл, де навчається близько 4 млн. учнів. Біля 1/4 державних шкіл не виконують рішення Верховного Суду про виключення релігії з державної школи: 43% вчителів читають рядки з Біблії, 31% — організують молитви навчальних приміщеннях. Навіть незважаючи на цю заборону у штатах Меріленд та Пенсільванія заняття починаються з молитви «Отче наш».

У Великобританії ситуація дещо інша. В Англії державною є англіканська церква, викладання Закону Божого і взагалі виховання учнів в релігійному дусі регламентується парламентським Актом 1944 року. Суттєвою рисою цього Акту є те, що викладання релігії та відправлення ранкової молитви є обов'язковими заходами, проте, підкреслюється, що релігійні предмети повинні мати «моральнопросвітницький» характер, тобто викладання повинно лише давати інформацію про релігію, не надаючи перевагу ні одній з конфесій (англіканській, католицькій, пресвітеріанській та ін.). Але Акт дозволяє звільнити від участі в обов'язкових молитвах та навчання Закону Божому дітей батьків, які не вірять в Бога (ці припущення поширюються і на вчителів). На інших регіонах Великобританії релігійне виховання має свої особливості (в Шотландії державна релігія — пресвітерство, в Уельсі державної релігії немає, в Північній Ірландії це питання до сих пір є відкритим, що призводить до громадянської війни).

У країнах, де домінує одна або дві релігії (Ірландія, Іспанія, Франція, Польща-католицька, Німеччина-лютеранська та католицька) релігія вивчається у державній школі, як повноправний предмет. Цікавим є те, що у всіх цих країнах на предмети релігійного виховання дається досить багато годин (в Ірландії та Іспанії, наприклад, у старшій школі кількість годин майже дорівнює годинам, відведеним на викладання рідної мови.

Не слід думати, що релігійне виховання в зарубіжній шклі — це суто релігійний предмет. На цих уроках розглядаються конкретні ситуації з життя, даються поради, як діяти у тих чи інших обставинах. Зміст релігійного виховання має у своїй основі квінтесенцію біблейського вчення, ретельно трансформованого згідно соціально-економічних умов країн. Безперечно позитивні виховні наслідки мають місце в процесі спільної роботи сім'ї та школи. Але там, де населення хоч деякою мірою залучено до релігійного виховання, спостерігається відхилення статистики правопорушень.